Länsstyrelsen Stockholm

Datum
2020-10-27

Beteckning
101-31187-2020

Regeringskansliet/Ju

Yttrande över betänkandet av utredning En ny myndighet för att stärka det psykologiska försvaret. (SOU 2020:29)

Er beteckning Ju2020/02293/SSK

Länsstyrelsen i Stockholms län konstaterar att det är regerings inriktning att inrätta en ny myndighet för psykologiskt försvar 2022[1]. Länsstyrelsen finner att inriktningen är olycklig och ställer sig inte bakom bildandet av en ny myndighet. Länsstyrelsens erfarenheter från bl.a. pandemihanteringen är att det finns utvecklingspotential i den statliga samordningen som behöver realiseras och som skulle försvåras av att tillföra ytterligare myndigheter. Det är bättre och effektivare att roller och ansvarsfördelning ses över så att även denna fråga kan lösas inom den myndighetsstruktur vi har idag.

Vad gäller det nu aktuella betänkandet lämnas följande synpunkter:

Synpunkter på betänkandet

Behovet av att stärka det psykologiska försvaret har framkommit i flera rapporter[2] men ingen utredning har belyst för- och nackdelar med andra organisationsformer än en separat myndighet för det psykologiska försvaret. Länsstyrelsen i Stockholms län menar att det gör att vissa av de förslag utredningen presenterar inte kunnat belysas fullständigt.

Utredningen föreslår att den centrala uppgiften för den nya myndigheten ska vara att identifiera, analysera och kunna möta otillbörlig informationspåverkan och annan vilseledande information som riktas mot Sverige eller svenska intressen. Detta utan att frångå ansvarsprincipen och frånta andra myndigheter det ansvar de har idag. Det är Länsstyrelsens uppfattning att utredningen har belyst och formulerat uppgiften för myndigheten väl. Länsstyrelsen kan dock inte ställa sig bakom bildandet av en ny myndighet i enlighet resonemanget ovan.

[1] Regeringens proposition 2020/21:30, Totalförsvaret 2021-2025.

[2] Motståndskraft, *Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021-2025*, Ds 2017:66, Regeringskansliet, 2017. *Myndigheternas arbete med psykologiskt försvar*, 2017:5 Statskontoret, 2017. Medieutredningen, *En gränsöverskridande mediepolitik. För upplysning, engagemang och ansvar*, SOU 2016:80, Regeringskansliet, 2016.

Postadress
Länsstyrelsen Stockholm
Box 22067
104 22 STOCKHOLM

Besöksadress
Regeringsgatan 66

Telefon
010-223 10 00

Fax
010-223 11 10

E-post/webbplats
stockholm@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/stockholm

Länsstyrelsen menar att begreppet otillbörlig informationspåverkan inte enkelt låter sig förstås. För att med säkerhet avgöra om något utgör otillbörlig informationspåverkan (enligt de definitioner som återfinns i utredningen) behöver en aktör vara medveten om både avsändare och syfte. Det kan försvåra efterlevnaden av det rapporteringskrav[3] som utredaren föreslår. De flesta myndigheter kommer helt enkelt inte ha förmåga att avgöra om det som sker är otillbörlig informationspåverkan. Länsstyrelsen vill också påminna om att det redan finns långtgående rapporteringskrav avseende informationssäkerhet och ytterligare ett rapporteringskrav får inte enbart upplevas som betungande för myndigheterna. Länsstyrelsen ser därför gärna att rapporteringsplikten främst används som en ingång till ett djupare samarbete mellan den rapporterande aktören och den nya myndigheten.

Begreppets svårtydda karaktär gör också att den nya myndigheten riskerar att missförstås som ett statligt propagandainstrument med uppgift att avgöra vad som är legitim och vad som är otillbörlig informationspåverkan. Detta skulle kunna leda till ett motstånd från exempelvis mediaföretag att ta emot det stöd som den nya myndigheten kan erbjuda. Länsstyrelsen skulle gärna se ett utvecklat resonemang kring detta inför ett formellt beslut om att inrätta den nya myndigheten.

Utredaren föreslår att den nya myndigheten inte ska få ett särskilt ansvar för krisberedskapen och ett bevakningsansvar enligt 10 och 15 §§ i Förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap. Det är utredarens uppfattning att dagens samverkansområden inte lämpar sig för en verksamhet som psykologiskt försvar Länsstyrelsen anser att den nya myndigheten bör få ovanstående ansvar eftersom Länsstyrelsen menar att ansvaret som följer av ovanstående förordning är mer omfattande än en inplacering i ett samverkansområde. Myndigheter med dessa ansvar ska särskilt samverka med länsstyrelserna som områdesansvariga myndigheter och vid höjd beredskap i första hand inrikta sin verksamhet på uppgifter som har betydelse för totalförsvaret. Länsstyrelsen anser därför att ett ansvar för den nya myndigheten enligt 10 och 15 §§ underlättar länsstyrelsernas uppdrag som geografiskt områdesansvariga myndigheter, inkluderat rollen som högsta civila totalförsvarsmyndighet i länet.[4] Det finns vidare en risk att redan upparbetade samverkansstrukturer som bygger på ovanstående ansvar och roller bryts. Om det

---

[3] Utredningen förordar att det i förordning (2025:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap bör införas en bestämmelse om skyldighet att rapportera incidenter som avser otillbörlig informationspåverkan.

[4] Som geografiskt områdesansvarig myndighet, inkluderat högsta civila totalförsvarsmyndighet inom länet, ska länsstyrelsen vara sammanhållande för krisberedskapen inom sitt geografiska område samt före, under och efter en kris verka för samordning och gemensam inriktning av de åtgärder som behöver vidtas. Länsstyrelsen ska i händelse av krig, eller om regeringen särskilt beslutar, verka för att största möjliga försvarseffekt uppnås.

inte anses möjligt att ge myndigheten ovanstående ansvar utan en inplacering i ett samverkansområde, föreslår Länsstyrelsen att den nya myndigheten ingår i samverkansområde geografiskt områdesansvar.

Länsstyrelsen har goda erfarenheter av samverkan med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i ärenden med misstanke om otillbörlig informationspåverkan. Länsstyrelsen ser positivt på att den nya myndigheten föreslås få i uppgift att stödja drabbade aktörer med exempelvis rådgivning. Länsstyrelsen har inte specifikt undersökt behovet avseende stöd vid otillbörlig informationspåverkan hos länets övriga aktörer men konstaterar att behovet av stöd i arbetet med civilt försvar och säkerhet är stort hos de aktörer Länsstyrelsen normalt samverkar med. Därför är det angeläget att den nya myndigheten, enligt utredningens förslag, får i uppgift att erbjuda stöd i utbildnings- och övningsverksamheten Länsstyrelsen anser vidare att stödbehovet är så pass påtagligt att inrättandet av en ny myndighet inte får tillåtas resultera i ett kompetenstapp på området och bejakar därför utredningens förslag på åtgärder som kan påskynda processen.

Länsstyrelsen förstår det behov av forskning och annat kunskapsunderlag som den nya myndigheten kan antas ha. Om den överföring av forskningsmedel från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap till den nya myndigheten som utredningen föreslår är ett effektivt användande av statens resurser i enlighet med budgetlagen (2011:203) är dock inte självklart för Länsstyrelsen. Frågan hade kunnat belysas bättre om olika organisationsformer hade utretts.

Utredningen föreslår att det vid den nya myndigheten för psykologiskt försvar bildas ett Nationellt centrum för psykologiskt försvar vid myndigheten. Länsstyrelsen förstår att en väl utvecklad samverkan med den nya myndigheten och andra myndigheter med angränsande uppgifter är angeläget men uppfattar det som ett avvikande förfarande att reglera samverkansformer i myndighetens instruktion. Länsstyrelsen vill påpeka att samverkan mellan myndigheter redan regleras i Förvaltningslag (2017:900) och ställer frågan om inte den regleringen är att anse som tillräcklig.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektör Johan von Sydow med handläggare Sara Gullbrandsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också samhällsbyggnadsdirektör Åsa Ryding, chefsjurist Lena Johansson, enhetschef Abigail Choate och kommunikationschef Jonas Johansson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.